

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 46774
Nom: Humanitats Digitals
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 3
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2267 - M.U. Estudis Hispànics Avançats: Aplicacions i Investigació	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2267 - M.U. Estudis Hispànics Avançats: Aplicacions i Investigació	Humanitats digitals	OPTATIVA

COORDINACIÓ

MARTINEZ RUBIO JOSE

RESUM

En el pla d'estudis del Títol de Màster, aquesta assignatura s'integra en l'itinerari II (Literatura Espanyola i Teatre Hispànic) i en l'III (Formació Hispanística).

Es tracta d'una assignatura transversal, de caràcter crític, que pretén establir un marc de reflexió epistemològic sobre les implicacions que l'Era Digital ha operat sobre el concepte d'humanisme. S'estudiaran els canvis produïts en l'evolució des de la web estàtica a la web semàntica i els camins que apunten cap a la web 4.0 amb el propòsit d'analitzar les implicacions que els nous paradigmes produeixen en la recerca, la docència, el món professional, l'àmbit de la creació i la transferència de coneixements tradicionalment adscrits a l'àmbit literari.

S'analitzarà la literatura en la xarxa i la literatura digital, prestant atenció als desenvolupaments i aplicacions de la tecnologia de realitat virtual i realitat augmentada en l'àmbit literari, per a proporcionar coneixements avançats sobre les noves formes de producció cultural. D'altra banda, es fomentarà la reflexió al voltant dels desenvolupaments recents de les Humanitats Digitals directament vinculats amb coneixements de caràcter tècnic-instrumental, aplicats als nous contextos i realitats, amb la intenció de conèixer i valorar les eines existents per a l'accés a la informació, anàlisi i visualització dels resultats. Finalment, s'abordaran aquells enfocaments de caràcter interpretatiu que, des dels moviments de pensament recents, s'han dirigit no sols a comprendre els nous paradigmes de l'Era Digital, sinó també a

definir els espais que ocupa o hauria d'ocupar la literatura entesa com a recurs, en relació amb polítiques i indústries culturals, gestió del patrimoni o noves formes de mediació.

Tal com es detalla en el volum de treball, les classes teòriques es complementen amb classes pràctiques. A aquestes activitats formatives de caràcter presencial s'afegeix la participació en conferències i seminaris organitzats pel Departament de Filologia Espanyola.

El professorat de l'assignatura participa en el Projecte d'Innovació concedit pel Servei de Formació Permanent i Innovació Educativa de la UV: DTD_iLAB: aprenentatge col·laboratiu per projectes interdisciplinaris.

Esta assignatura té en compte especialment el ODS 4, i, en concret, contribuïx a "garantir que tots els alumnes adquirisquen els coneixements i les habilitats necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible", la qual cosa inclou, entre altres aspectes, "els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no violència, ciutadania i valoració de la diversitat cultural".

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

2267 - M.U. Estudis Hispànics Avançats: Aplicacions i Investigació

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Ser capaços d'adquirir i aplicar coneixements sobre les tècniques i els procediments d'escriptura acadèmica.

Ser capaços d'adquirir i saber aplicar coneixements sobre els diferents processos d'edició i els seus suports, així com de les aplicacions necessàries per als sistemes d'edició (impresa i digital).

Ser capaços d'adquirir i saber aplicar coneixements sobre noves tecnologies, llenguatges hipertextuals i les

ferramentes utilitzades en la producció literària i en llengua espanyola, multimèdia i en xarxa.

Ser capaços d'aplicar en entorns professionals els coneixements i destreses adquirits, i d'analitzar el conjunt de variables que intervenen en l'encreuament entre teoria i pràctica, captant conflictes i negociant solucions, en el marc del diàleg i de la defensa de drets i obligacions, amb criteris deontològics i laborals.

Ser capaços d'emprar els recursos institucionals, els grans instruments científics, les tècniques, les bases de dades i biblioteques, la bibliografia, les revistes especialitzades i els nous recursos proporcionats per les TIC en l'àmbit d'estudi.

Ser capaços d'exercir un treball en equip, fomentant les relacions interpersonals, el diàleg, el respecte a l'altre i la no discriminació, ni lingüística ni social.

Ser capaços de desenvolupar la docència i la investigació en matèries de filologia hispànica

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Els reptes de les Humanitats en l'Era Digital

Les Humanitats Digitals: història i conceptualització. Les humanitats digitals, el canvi de paradigma i la construcció d'un nou objecte d'estudi. El concepte Era Digital i la seua repercussió sobre l'humanisme. L'evolució des de la web estàtica a la web semàntica i els camins que apunten cap a la web 4.0.

2. Canvis epistèmics en la recerca sobre patrimoni literari

L'anàlisi de les dades en la recerca humanística. Definició, metodologies i objectes d'estudi dels projectes d'Humanitats Digitals. Recursos digitals per a la recerca en humanitats.

3. La literatura en la societat del coneixement

Anàlisi de les noves formes de creació, recepció, mediació i anàlisi de la literatura digital. La literatura, el còmic, les cibernarratives i les dinàmiques d'acció en el desenvolupament de les societats digitals: pensament crític, processos d'apropiació i apoderament

4. Memòria històrica en l'Era Digital

Les polítiques de memòria en el marc de les Humanitats Digitals. De la memòria privada a la memòria pública en el ciberespai. Xarxes internacionals de memòria. Repositoris. Museus virtuals de la memòria.

Aquests continguts es reflectiran en els següents resultats d'aprenentatge:

Revisar el concepte Era Digital i la seva repercussió sobre l'humanisme.

Identificar els canvis en l'evolució de la web i les seves repercussions sobre les noves formes de producció literària.

Debatre i valorar els canvis que els nous paradigmes de l'Era Digital produeixen en la recerca i la docència.

Demostrar el maneig de les eines digitals per a la recuperació, anàlisi i gestió de la informació.

Diferenciar entre la literatura digital i literatura en la xarxa.

Saber interpretar la literatura digital, a partir del coneixement de les noves formes de creació, recepció, mediació i anàlisi.

Dissenyar i planificar polítiques de gestió del patrimoni literari en l'Era Digital.

Apreciar la rellevància del patrimoni literari i el paper de la literatura en el context actual.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Aula informàtica	20,00
Total hores	20,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	3,00
Estudi i treball autònom	52,00
Total hores	55,00

METODOLOGIA DOCENT

Lliçó magistral (exposició de continguts a partir de desenvolupaments teòrics) amb diferents recursos (textos, audiovisuals, etc.)

Classes pràctiques participatives (exercicis, exposicions, debats, test, etc.), realitzades en grup i/o de manera individual.

Usos de procediments i estratègies deductius en l'aplicació del coneixement adquirit: detecció i resolució de problemes, activitats de manera individual o en grup (exercicis, lectura i comentari crític de diferents textos, realització de treballs escrits i/o exposició oral dels resultats, etc.) a partir de l'exposició prèvia de continguts.

Usos de procediments i estratègies inductius en l'aplicació del coneixement adquirit: detecció i resolució de problemes, activitats de manera individual o en grup (exercicis, lectura i comentari crític de diferents textos, realització de treballs escrits i/o exposició oral dels resultats, etc.) a partir de directrius bàsiques per a formular un desenvolupament teòric posterior.

AVALUACIÓ

Valoració de la participació activa a l'aula i/o en les tutories (exercicis, lectures, activitats, debats, exposicions, etc.). 30 %. Fins a 3 punts. Activitats no recuperables en segona convocatòria.

Valoració a partir de proves finals escrites o orals que demostrin les competències adquirides. 70 %. Fins a 7 punts. Activitats recuperables en segona convocatòria.

L'honestedat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte si la seua utilització forma part dels continguts de l'assignatura i està autoritzada pel professorat que la imparteix.

Tant en les proves com en les activitats, s'exigirà correcció ortogràfica, gramatical i lèxica. Cada incorrecció comportarà una reducció de la qualificació obtinguda, que pot arribar a suposar un suspens.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017.

BIBLIOGRAFIA

BÀSICA

CASTELLS, Manuel (2001): *La Galaxia Internet*, Barcelona, Areté.

FIORMONTE, Domenico (2003): *Scrittura e filologia nell'era digitale*, Torino, Bollati Boringhieri.

LUCÍA MEGÍAS, José Manuel (2012): *Elogio del texto digital: claves para entender el nuevo paradigma*, Madrid, Fórcola.

MORETTI, Franco, coord. (2018): *Literatura en el laboratorio. Canon, archivo y crítica literaria en la era digital*, Barcelona, Gedisa.

OLEZA SIMÓ, Joan (2009): «El consumo de cultura en la era informacional», en Virgilio Tortosa (coord.), *Mercado y consumo de ideas: de industria a negocio cultural*, 29-55.

RODRÍGUEZ ORTEGA, Nuria (2013): «Humanidades Digitales, Digital Art History y cultura artística: relaciones y desconexiones», *Artnodes: revista de arte, ciencia y tecnología*, 13, 16-25.

SÁNCHEZ MESA, Domingo, ed. (2004): *Literatura y Cibercultura*, Madrid, Arco Libros.

VEGA RAMOS, M.ª José (2003): *Literatura hipertextual y teoría literaria*, Madrid, Marenostrum Comunicación.

COMPLEMENTÀRIA

AARSETH, Espen (1997): *Cybertext. Perspectives on Ergodic Literature*, The Johns Hopkins, JHU Press.

BAUMAN, Zygmunt (2015): *La cultura en el mundo de la modernidad líquida*, México, Fondo de Cultura Económica.

BÉNÉDICTE Vauthier (2018): *El impacto de las nuevas tecnologías en la condición .txtual hispánica. Gestión y conservación de datos digitales*, Revista de Humanidades Digitales, 2. <http://revistas.uned.es/index.php/RHD/issue/view/1241>

BOKAVA, Irina (2010): «Un nuevo humanismo para el siglo XXI», Conferencia UNESCO, Milán. <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001897/189775s.pdf>

BRICALL, Josep Maria (2003): «La Universidad y la tradición humanista», *Revista de educación*, 330, 237-247.

CASTELLS, Manuel (2002): «La dimensión cultural de Internet», en *Debates culturales*, Tema: «Cultura y Sociedad del conocimiento: presente y perspectivas de futuro», Instituto de Cultura, Universitat Oberta de Catalunya.

ESTALELLA, Adolfo y Ardévol Piera, Elisenda (2011): «e-research: desafíos y oportunidades para las ciencias sociales», *Convergencia: Revista de ciencias sociales*, 55, 87-111.

FERRER VALLS, Teresa (2018): «Hacia un sistema integrado de bases de datos sobre el teatro clásico español: El proyecto coordinado ASODAT», *Cuadernos AISPI*, 11.

HAYLES, N. Katherine (2008): *Electronic Literature: New Horizons for the Literary*, Notre Dame, University of Notre Dame Press.

JANKOWSKI, Nicolas ed. (2009): *e-Research: Transformations in Scholarly Practice*, Oxon, Routledge.

KRISTEVA, Julia (2013): «Diez principios para el humanismo del siglo XXI», *Cuadernos de Literatura*, 17.33, 407-412.

KRÜGER, Karsten (2006): «El concepto de sociedad del conocimiento», *Biblio 3W. Revista bibliográfica de Geografía y Ciencias Sociales*, 11.683 (<http://www.ub.edu/geocrit/b3w-683.htm>)

LANDOW, George P. (2009): *Hipertexto. 3.0. La convergencia de la teoría crítica contemporánea y la tecnología*, Barcelona, Paidós.

LEVY, Pierre (2007): *Cibercultura*, Barcelona, Anthropos Editorial.

LLEDÓ, Emilio (1998): *Imágenes y palabras. Ensayos de Humanidades*, Madrid.

LLOSA SANZ, Álvaro (2013): *Más allá del papel. El hilo digital de la ficción impresa*, Vigo: Editorial Academia del Hispanismo.

LUCÍA MEGÍAS, José Manuel, y Vargas DÍAZ-TOLEDO, Aurelio (2006): *Literatura románica en Internet. II. Las herramientas*, Madrid, Castalia.

MATEO, José Luis, «Sociedad del conocimiento», *Árbor*, 182.718, 2006, 145-151.

MORETTI, Franco, *Lectura distante*, trad. Lilia Mosconi, Buenos Aires, Fondo de Cultura Económica, 2015.

NAVARRO COLORADO, Borja (2016): «Hacia un análisis distante del endecasílabo áureo: patrones métricos, frecuencias y evolución histórica», *Rhythmica. Revista española de métrica comparada*, 14.

OLEZA SIMÓ, Joan (2013): «El proyecto TC/12 y la investigación humanística en la sociedad del conocimiento», *Ínsula. Revista de letras y ciencias humanas*, 802, 31-36.

PAJARES TOSCA, Susana (2004): *Literatura digital. El paradigma hipertextual*, Cáceres, Universidad de Extremadura.

RIPAMONTI, P. (2011): *Ética, política e historia: dimensiones del humanismo en la reflexión filosófica de Hannah Arendt*, *Estudios de Filosofía Práctica e Historia de las Ideas*, 13.1, 59-66.

RODRÍGUEZ ORTEGA, Nuria (2014): «Humanidades Digitales y Pensamiento crítico», en Esteban ROMERO FRÍAS y María SÁNCHEZ, *Ciencias Sociales y Humanidades Digitales Técnicas, herramientas y experiencias de e-Research e investigación en colaboración*, CAC, Cuadernos Artesanos de Comunicación, 61.

RODRÍGUEZ ORTEGA, Nuria (2013): «Mediación digital en los procesos de recepción, construcción e interpretación de la herencia cultural», en Luis Arciniega García (coord.), *Memoria y significado: uso y recepción de los vestigios del pasado*, 443-461.

ROJAS CASTRO, Antonio (2013): «El mapa y el territorio. Una aproximación histórico-bibliográfica a la emergencia de las Humanidades Digitales en España», *Caracteres: estudios culturales y críticos de la esfera digital*, 2.2, 10-53.

ROMERO LÓPEZ, Dolores, y SANZ CABRERIZO, Amelia eds. (2008): *Literaturas del texto al hypermedia*, Barcelona, Anthropos.

SUÁREZ SÁNCHEZ DE LEÓN, Juan Luis (2011): *Tecnologías del Humanismo*, Huelva, Universidad de Huelva.

TORRES, Rosa María (2005): «Sociedad de la información / Sociedad del conocimiento» [<http://www.ub.edu/prometheus21/articulos/obsciberprome/socinfsocon.pdf>]